

Spiró György

Ahány nyelv¹¹

Nyirok. Szalmazsákon alszom. Nagy ház. Talán itt vagyok otthon. Vagy átmene- tileg. Lehet, hogy alkotóház. Ez az emelet. Lentről hangok, mosógép? Mosni kell most, igen, mindent ki kell mosni. Jön, cédulát csúsztat be az ajtó alatt, fölve- szem. Bemutatkozik. Érdekes, hogy most jut eszébe, holott mióta ismerem! De nem jött be.

Dolgom van. Székre állok, falipolc tetejéről hányom lefelé a cuccokat, ruhák, ré- giek, hordtam őket valaha, emlékek homályosan, zűrzavarosan, a ruhákhoz kapcsolódnak, de sietek. Kéziratokat, könyveket dobálok lefele, ez költözés. Az egész hodályt elborítja a szemét. Lent ülök a halomban, csodálkozom, mennyi ingem volt egykor. Nem tudtam, hogy voltak ingeim.

Jön, a céduláról nem szól, nem zúg már a mosógép, jön szortírozni velem, ez mégis könnyebbség. Ruha már nincs, csak a kéziratok és a könyvek.

Csecsebecsék, sokévi együttélésünk maradéka. Az egyik könyv borítója hiány- zik, agyonolvashattuk hajdanán, kedvencünk volt, nekünk kettőnknek, nem tu- dom, mi lehet. A belső borítóra ráírja tintával, nézem. Radnóti: Bor. Ez a vastag könyv tehát Radnóti bori naplója. Milyen jó, hogy megvan. Hogy megírta, és nem veszett el. Micsoda érték. Másik fedél nélküli könyv, erről már ő sem tudja, mi lehet. Agyagedénykéék.

Hamutartók, sokéves hamu bennük. Kár kiszórni, emlék. Plakátok, festmények. Egy olasz plakát, ezt majd elajándékozzuk valakinek, felirata: Areta caduta – va- jon mit jelenthet? Az olasz szótárt nem találni. Bukott Araeteus, nőnemben? A plakáton piros háromszög, mellette még valami kibetűzhetetlen írás, egy víz- szintes vonal, halványszürke alapon, szőnyegnek vélem. Válogatunk. Majdnem mindent a szemébe. Összes drámáim kézirata mind. Az egyiket még felütöm, sose látott verssorok, kéziratos javításaimmal, rossz lehetett a gépelés valaha. Ágyneműk, mind szennyes. Borotva. Fölismerem: azzal borotváltam, mie- lőtt azt a képet csinálta rólam, a képre ő is emlékszik, volt olyan, nem találjuk. Vajon még mi lehetett rajta, hol vehette föl? És a nyirok, itt van még a szalma- zsák valahol...

¹¹ SPIRÓ GYÖRGY, *Álmodtam neked*, Budapest, Scholar Kiadó, 2000, pp. 108–109.

György Spiró

Per quante lingue...

Trad. di Mária Stella Amatizi, Alexandro Brogioni, Francesca Ciccariello,

Nicola De Feo, Ester Giliberti

Umidità viscosa. Dormo su un sacco. Di paglia. Una casa grande. Potrebbe essere la mia. Magari solo momentanea. Oppure un atelier. Sto di sopra. Rumori da sotto, la lavatrice? Adesso bisogna fare il bucato, sì, bisogna lavare tutto. Arriva, fa scivolare un bigliettino sotto la porta, lo raccolgo. Si presenta. È interessante che lo faccia solo ora, visto che ci conosciamo da tempo. Ma non entra.

Ho da fare. Salgo sulla sedia, dall'alto della mensola scaglio giù roba, vestiti, vecchi, usati un tempo, i ricordi si legano vagamente, caoticamente ai vestiti, ma vado di fretta. Butto giù manoscritti, libri, questo è un trasloco. La spazzatura invade l'intero capannone. Sto seduto per terra sul mucchio, mi meraviglio di quante camicie avevo una volta. Non sapevo di avere camicie.

Arriva, non dice nulla riguardo al bigliettino, la lavatrice non borbotta più, mi aiuta nella selezione, questo mi semplifica le cose, almeno questo. Vestiti non ce ne sono più, solo manoscritti e libri.

Chincaglie, residui della nostra lunga convivenza. A uno dei libri manca la copertina, l'avremo letto mille volte, era il nostro preferito, di noi due, non so cosa sia. È scritto con l'inchiostro sul frontespizio, lo leggo. Radnóti: *Bor*. Questo libro spesso è quindi il diario di Radnóti a *Bor*. Che bello che ci sia. Che l'abbia scritto e che non sia andato perduto. Che grande valore! Un altro libro, senza fodera, questa volta non sono l'unico a non sapere di cosa si tratti. Suppellettili di terracotta.

Posaceneri, anni di cenere accumulata. È un peccato svuotarli, sono ricordi. Manifesti e dipinti. Un manifesto italiano, questo lo regaleremo a qualcuno, su di esso la scritta: Areta caduta, che può significare? È impossibile trovare un dizionario italiano. Areteo caduto, perché al femminile? Sul manifesto un triangolo rosso, accanto una scritta indecifrabile, una linea orizzontale, su una base grigio pallido, penso sia un tappeto. Smistiamo. Quasi tutto nella spazzatura. I miei drammi scritti a mano, tutti. Ne apro uno ancora, versi mai visti, le correzioni fatte a mano, probabilmente hanno sbagliato a battere. Le lenzuola tutte sporche. Un rasoio. Lo riconosco: mi ci radevo, prima che mi scattasse quella foto, ce ne ricordiamo entrambi, c'era, ma non la troviamo. Chissà cos'altro c'era nella foto, dove l'avrà scattata? E l'umidità viscosa, il sacco di paglia, è ancora qui da qualche parte...

Fölébredek. A kishálószobában aludtam el, ég a kislámpa. Az órán háromnegyed tizenegy, kint sötét. Hideg van. Az íróasztalon a megkezdett fordítás a gépben. Úgy látszik, ledőltem egy kicsit, még délután.

Felkászálódok, benyitok a hálószobába. Az ágyban fekszik, olvas. Még itt van. Még szólhatok hozzá. Rám néz. Leülök az ágya szélére.

– Mi van? – kérdezi.

– Elaludtam – mondom.

Fölveszi a könyvet.

Jó volna elmondani az álmomat. Amíg itt van.

– Van itt egy jó rész – mondja –, felolvasom.

– Ne!...

Kis csönd.

– Akkor hagyjál olvasni.

Kimegyek a konyhába, felbontok egy sört.

Még téblábolok. A nagyszobában, a fotelban ott alszik a macska. Visszamegyek a kishálószobába, leülök a géppel szemben. Fordítás szerbről. Az asztalon szótárak, nyelvkönyvek. Éppen franciául tanulok.

Mi sveglio. Mi sono addormentato nella stanza piccola, la lampada è accesa. L'orologio segna le undici meno quindici, fuori è buio. Fa freddo. Sulla scrivania il computer con la traduzione iniziata. Devo aver riposato gli occhi un attimo nel pomeriggio.

Mi ricompongo, entro in camera. È sdraiata sul letto, legge. È ancora qui. Potrei dirle qualcosa. Mi guarda. Mi siedo sul bordo del letto.

– Che c'è? – chiede.

– Mi sono addormentato. – le dico.

Prende in mano il libro.

Sarebbe bello raccontarle il mio sogno. Finché c'è.

– Senti qui che bello – dice – te lo leggo.

– No!...

Breve silenzio.

– Allora lasciami leggere.

Vado in cucina, mi apro una birra.

Gironzolo un po'. Nella stanza grande il gatto dorme sulla poltrona. Torno in quella piccola, mi siedo davanti al computer. Una traduzione dal serbo. Sulla scrivania dizionari, manuali di lingua. Proprio ora studio francese.